

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Gž 116/05
28.12.2005. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Vojimira Cvijovića, predsednika veća, Branislave Apostolović i Jovanke Kažić, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji su punomoćnici – advokati: AB, AV, AG i AD, protiv tuženih "BB", čiji je punomoćnik BV, i VV, koga zastupa advokatska kancelarija "BV", radi povrede autorskog prava i naknade štete, vrednost spora 558.496,84 dinara, odlučujući o žalbi tuženog VV, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu P.268/97 od 04.04.2005. godine, u sednici održanoj 28.decembra 2005. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDA SE presuda Okružnog suda u Beogradu P.268/97 od 04.04.2005. godine u stavu 1, 2, 3, 4, 6, 7 i 8 i predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Beogradu P.268/97 od 04.04.2005. godine, u stavu 1 izreke, usvojen je tužbeni zahtev i utvrđeno da su tuženi izvršili povredu autorskih prava tužilje i to tako, što je tuženi VV, neovlašćeno redigovao prevod romana "GG", sa __nskog na srpski jezik, čiji je autor tužilac, a tužena "BB", znajući za to, tako redigovani prevod objavila pod imenom VV i bez naznake da je prevod nastao redakcijom prevoda tužioca. U stavu 2 izreke, zabranjuje se tuženim svaka dalja prodaja ili rasturanje knjige, na kojoj je tuženi VV, označen kao prevodilac, a u stavu 3 izreke, tuženima se zabranjuje da ubuduće, na ovaj način povređuju autorsko pravo tužioca, pod pretnjom prinudnog izvršenja i novčane kazne u izvršnom postupku. U stavu 4 izreke, delimično je usvojen tužbeni zahtev, pa su tuženi obavezani da solidarno na ime naknade štete plate tužilji i to 199.302,01 dinar, na ime materijalne štete, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 12.07.2004. godine, pa do isplate i iznos od 200.000,00 dinara, na ime nematerijalne štete, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 04.04.2005. godine. U stavu 5 izreke, odbijen je tužbeni zahtev, preko dosuđenog iznosa materijalne štete do 264.459,56 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom, kao i preko dosuđenog iznosa na ime nematerijalne štete do traženog iznosa od 294.037,28 dinara, sa zakonskom kamatom, kao i zakonsku zateznu kamatu na dosuđeni iznos nematerijalne štete od 200.000,00 dinara, za period od 12.07.2004. godine do 04.04.2005. godine. U stavu 6 izreke, naloženo je objavljivanje ove presude u dnevnom listu "DD" za celu godinu, listu "ĐĐ" i književnom časopisu "EE". U stavu 7 izreke, tuženi su obavezani da snose troškove objavljivanja presude u navedenim listovima, a u stavu 8 izreke, obavezani su da solidarno plate tužiocu troškove spora. U stavu 9 izreke, odbijen je zahtev tužilje za naknadu troškova preko dosuđenih kao i zahtev "BB", za naknadu parničnih troškova.

Protiv navedene presude tuženi VV je blagovremeno izjavio žalbu, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu Okružnog suda u Beogradu, u smislu člana 372. ZPP ("Sl. glasnik RS" br. 125/05), Vrhovni sud je našao da je žalba osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju od strane prvostepenog suda, tužilac je 06.07.1978. godine, zaključio ugovor sa "BB", o prevodu dela "GG", sa __nskog na srpski jezik. U ugovoru je naveden rok predaje prevoda, kao i način isplate i visina autorskog honorara. U to vreme, tuženi --- bio je glavni urednik za inostranu književnost. Po zaključenju ugovora o prevodu, tužilac i tuženi VV su zajednički sarađivali oko prevoda dela, ali je tom prilikom često dolazilo do sukoba. Prevod romana, tužilac je predao VV, a januara meseca 1978. godine i direktoru "BB". Redacijski odbor "BB" je nakon pribavljene recenzije od profesora opšte književnosti i teorije ŽŽ, dao nepovoljnu ocenu o prevodu tužioca da nije za izdavanje navedene knjige. Nakon toga, "BB" je 09.04.1979. godine zaključila ugovor o prevodu istog dela sa tuženim VV, pa je na osnovu prevoda tuženog i izdala knjigu 1980. godine. Na osnovu nalaza i mišljenja veštaka ZZ, diplomiranog filologa i prevodioca i sudskog tumača za engleski i __ jezik,

koji je sud prihvatio, utvrđeno je da je tuženi VV, u svom prevodu pod kojim je objavljena knjiga 1980. godine, koristio prevode tužioca da se radi o redakciji prevoda, a ne preradi dela.

Visinu materijalne štete sud je dosudio, prihvatajući nalaze i mišljenja veštaka, u iznosu od koji bi pripao tužilji po ugovoru od 06.07.1997. godine. Visinu naknade nematerijalne štete sud je dosudio na osnovu člana 28. u vezi člana 95. Zakona o autorskom pravu.

Polazeći od napred navedenih činjenica, sud je usvojio tužbeni zahtev da su tuženi izvršili povredu autorskih prava i da su u obavezi da naknade tužilji nematerijalnu i materijalnu štetu.

Vrhovni sud nalazi da prvostepeni sud nije pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje koje je od odlučnog značaja za pravilnu primenu materijalnog prava.

U ovoj parnici sporno je, da li su tuženi: "BB" i VV, povredili autorsko-imovinsko pravo ili autorsko-moralno pravo tužioca, izdavanjem 1980. godine knjige "GG" u kojoj je tuženi VV označen kao prevodilac. Odredbom člana 5. stav 1. Zakona o autorskom pravu ("Službeni list SFRJ" br. 19/78), koji je bio na snazi kada je ugovor između stranaka zaključen, propisano je da prevod, prilagođavanje, muzičke obrade i druge prerade autorskih dela zaštićeni su kao i izvorno delo. Prevod književnog dela, kao originalna duhovna tvorevina autora, bez obzira na njegovu umetničku ili drugu vrednost, predstavlja autorsko delo. Autorsko delo, drugo lice može iskorišćavati, samo po dozvoli autora, ako zakonom nije drugačije određeno. Lice čije je autorsko-imovinsko pravo povređeno, može zahtevati zaštitu tog prava i naknadu štetu koja mu je povredom nanešena. Međutim, i prerada autorskog dela (pa i prevoda), smatra se autorskim delom, ako predstavlja originalnu duhovnu tvorevinu autora, izraženu u određenoj formi. Delo prerade je delo u kome su prepoznatljivi karakteristični elementi prerađenog dela. Redakcija prevoda nije autorsko delo i redakcija ne predstavlja originalnu duhovnu tvorevinu.

Da li je prevod tuženog VV, knjige "GG" u izdanju "BB" 1980. godine, nastao samo redakcijom prevoda tužioca ili preradom istog ili predstavlja samostalni prevod, ne može se sa sigurnošću utvrditi bez mišljenja odgovarajućeg stručnjaka. Činjenica je da se veštak izjasnio da prevod VV predstavlja samo savršenu redakciju prevoda tužioca, a ne i preradu istog, odnosno da ne predstavlja originalnu duhovnu tvorevinu. Međutim, mišljenje veštaka, koje je prvostepeni sud prihvatio, ovaj sud ne može za sada sa sigurnošću prihvatiti. Ovo, sa razloga, što su se više stručnjaka iz ove oblasti nepovoljno izjasnili o prevodu tužioca, a veoma povoljno o prevodu tuženog VV. Naime, prevod tužioca od strane profesora ŽŽ, redakcijskog odbora "BB" i drugih, pa i samog veštaka je ocenjen kao grub i nedoteran, a prevod VV, kao briljantan. Prema tome, potpuno je nejasno, kako se samo redakcijom (ukoliko se radi o redakciji) može od jednog grubog, nepotpunog i nedoteranog prevoda stvoriti izvanredan prevod. Stoga su osnovani žalbeni navodi, da u konkretnom slučaju, veštačenje u ovoj pravnoj stvari, treba poveriti katedri za _nski jezik i književnost Filološkog fakulteta u Beogradu ili Udruženju književnih prevodilaca Srbije ili odrediti kao veštaka nekog od eminentnih **književnih** prevodilaca.

Veštak je nalaz i mišljenje dao polazeći od prevoda VV i više prevoda tužioca (prvog, koji je dala VV; drugog, koji je dala direktoru "BB" i trećeg, zaštićenog kod JAA). Zaključak da je (ako je) VV koristio ili mogao koristiti prevode (koje?) treba sa sigurnošću utvrditi s obzirom da tuženi osporava da je neke od ovih prevoda imao u posedu.

U slučaju povrede autorsko-imovinskog prava lice čije je pravo povređeno može zahtevati naknadu štete ili naknadu po pravilima sticanja bez osnova, ako su ispunjeni uslovi za podnošenje oba zahteva, s tim što se naknada za isti gubitak po oba zahteva ne može kumulirati. Iznos naknade štete se utvrđuje veštačenjem ili na drugi način. U svakom slučaju tužiocu ne pripada pravo na iznos naknade po osnovu ugovora o prevodu i autorskom honoraru, s obzirom da isti nije ni realizovan. Visina naknade nematerijalne štete se utvrđuje po slobodnoj oceni, jer ta naknada predstavlja satisfakciju povređenog moralnog autorskog prava.

U ponovnom postupku, novim veštačenjem treba sa sigurnošću utvrditi odnos između prevoda tužioca i tuženog VV, odnosno utvrditi da li se radi o redakciji, preradi ili samostalnom prevodu. Od utvrđenja ove činjenice ne zavisi samo osnovanost tužbenog zahteva, već i obim zaštite eventualno povređenog autorskog prava tužioca kao i autorska prava tuženog VV, ukoliko se radi o preradi ili samostalnom prevodu.

Prvostepeni sud će imati u vidu i odredbu člana 10. Zakona o autorskom pravu. Prema ovoj odredbi, ako autorsko delo, stvoreno saradnjom dva ili više lica, čini nedeljivu celinu, svim saradnicima o stvaranju tog dela pripada

nedeljivo autorsko pravo. Udeo pojedinih saradnika određuje se srazmerno stvarnom doprinosu koji je svaki od saradnika dao u stvaranju autorskog dela, ako međusobni odnosi saradnika nisu ugovorom drugačije uređeni. Ako autorsko delo stvoreno saradnjom dva ili više lica ne čini nedeljivu celinu, svaki saradnik ima autorsko pravo na svoj doprinos.

Sa iznetih razloga, a na osnovu člana 377. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća

sudija,

Vojimir Cvijović, s.r.

Za tačnost otpravka

an